

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ 2017

(Οι παρακάτω απαντήσεις στηρίζονται σε υλικό που είναι αναρτημένο στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας)

Α1. Στις άλλες δηλαδή ικανότητες, όπως ακριβώς εσύ λες, εάν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ικανός αυλητής, ή (ικανός) σε οποιαδήποτε άλλη τέχνη, στην οποία δεν είναι, τον περιγελούν ή αγανακτούν, και οι συγγενείς του τον πλησιάζουν και τον συμβουλεύουν με τη σκέψη ότι είναι τρελός ` στη δικαιοσύνη όμως και στην άλλη πολιτική αρετή, και αν ακόμα γνωρίζουν για κάποιον ότι είναι άδικος, αν αυτός ο ίδιος λέει την αλήθεια εναντίον του εαυτού του μπροστά σε πολλούς, πράγμα το οποίο στην πρώτη περίπτωση θεωρούσαν ότι είναι σωφροσύνη, το να λέει δηλαδή κανείς την αλήθεια, σ' αυτή την περίπτωση (το θεωρούν) τρέλα, και ισχυρίζονται ότι όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι, είτε είναι είτε όχι, διαφορετικά (ισχυρίζονται) ότι είναι τρελός αυτός που δεν προσποιείται ότι κατέχει τη δικαιοσύνη ` γιατί, κατά τη γνώμη τους, είναι αναγκαίο ο καθένας να μετέχει με οποιονδήποτε τρόπο σ' αυτή, διαφορετικά (είναι αναγκαίο) να μη συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους.

Β1.

-Ο πλατωνικός Πρωταγόρας στο σημείο αυτό επιχειρεί να αποδείξει λογικά ό,τι ήδη έχει πει με τον μύθο προηγουμένως και χρησιμοποιεί τα επιχειρήματα του Σωκράτη, συμμεριζόμενος τον προβληματισμό του, για να αποδείξει όμως το διδακτό της πολιτικής αρετής, δηλαδή το αντίθετο της σωκρατικής ρήσης ότι η πολιτική αρετή δεν διδάσκεται. Ειδικότερα, ακολουθώντας ο Πρωταγόρας το πρώτο επιχείρημα του Σωκράτη, που αναφερόταν στον ειδικό στη ναυπηγική και στην οικοδομική, χρησιμοποιεί την περίπτωση του αυλητή, για να δείξει την καθολικότητα της πολιτικής αρετής. Ο Πρωταγόρας προβάλλει ρεαλιστικά τη συμβατική αντίληψη της αθηναϊκής κοινωνίας ότι δεν μπορεί να υπάρχει άνθρωπος (ούτε κοινωνία) χωρίς στοιχειώδη αίσθηση δικαιοσύνης, γι' αυτό και δεν ανέχονται οι Αθηναίοι κανέναν να ομολογεί ότι είναι άδικος, ότι δηλαδή αρνείται τη δυνατότητα, το δικαίωμα και την υποχρέωση να είναι δίκαιος. Συγχρόνως, διαφαίνεται και η κοινωνική ηθική της αθηναϊκής κοινωνίας που απαιτούσε κάθε πολίτης να έχει πολιτική και κοινωνική συνείδηση που στοιχειωδώς εκδηλώνεται με κατάφαση του δικαίου. Αυτό αναγκαστικά οδηγούσε στο να υποστηρίζει κανείς, έστω με τα λόγια, ότι ήταν δίκαιος, γιατί διαφορετικά θα θεωρούνταν απειλή για τη συνοχή της κοινωνίας. Συνεπώς, ο Πρωταγόρας προβάλλει ως «τεκμήριον» για την καθολικότητα της πολιτικής αρετής το συμβατικό αίσθημα δικαίου που χαρακτηρίζει την αθηναϊκή κοινωνία.

-Η αποδεικτέα θέση: «*Ἴνα δὲ μὴ οἴη ἀπατᾶσθαι ὡς τῶ ὄντι ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς, τόδε αὖ λαβὲ τεκμήριον.*»

Η φράση αυτή αποτελεί την αποδεικτέα θέση για την καθολικότητα της αρετής, ότι όλοι δηλαδή οι άνθρωποι έχουν μερίδιο σ' αυτή. Ο Σωκράτης, στο επιχείρημα για τους ειδικούς που συμβουλεύουν σε ειδικά θέματα σε αντίθεση με την πολιτική, για την οποία όλοι αδιακρίτως έχουν λόγο, αφήνει να νοηθεί ότι για την πολιτική μιλούν όλοι, γιατί ισχύει η καθολικότητα της πολιτικής αρετής ως κοινής ιδιότητας όλων των ανθρώπων. Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι στα συστατικά της πολιτικής αρετής ο Πρωταγόρας προσθέτει εδώ και τη δικαιοσύνη. Ο Πρωταγόρας, για να αποδείξει τη θέση του για την καθολικότητα της πολιτικής αρετής προβαίνει στη συγκριτική εξέταση δύο παραδειγμάτων από την αθηναϊκή κοινωνία. Το πρώτο αναφέρεται στη στάση της κοινής γνώμης απέναντι στους ειδικούς σε έναν τεχνικό τομέα, εδώ σε

έναν αυλητή, και το δεύτερο στη στάση της κοινής γνώμης απέναντι στον πολίτη και στη σχέση του με τη δικαιοσύνη. Η διαφορετική στάση της κοινής γνώμης στη μια και στην άλλη περίπτωση είναι για τον Πρωταγόρα επαρκής λόγος για να πείσει τον Σωκράτη και το ακροατήριό του για την καθολικότητα της πολιτικής αρετής.

-Τα παραδείγματα που τεκμηριώνουν την αποδεικτέα θέση:

1ο παράδειγμα: «*Ὑν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῆ ἀγαθὸς ἀυλητὴς εἶναι, ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην ἢν μὴ ἔστιν, ἢ καταγελῶσιν ἢ χαλεπαίνουσιν, καὶ οἱ οἰκεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον*»

Η αρετή, εδώ, δεν έχει ηθικό περιεχόμενο, αλλά αποδίδει την ικανότητα και τις γνώσεις σε έναν ειδικό τομέα. Η κοινή γνώμη των Αθηναίων, απορρίπτει αυστηρά όποιον ισχυρίζεται ότι έχει ειδικές γνώσεις, ενώ δεν έχει, δηλαδή όποιον δεν διαθέτει τη στοιχειώδη αυτογνωσία για το τι γνωρίζει και τι είναι. Όσον αφορά, λοιπόν, την ικανότητα ή τις γνώσεις σε κάποια τέχνη, επαινείται το να λέει κανείς την αλήθεια. Διαφορετικά, καταδικάζεται στη συνείδηση της κοινής γνώμης.

2ο παράδειγμα: «*ἐν δὲ δικαιοσύνη καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐὰν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἡγοῦντο εἶναι, τάληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν ...*»

Αντίθετα, όσον αφορά τη δικαιοσύνη (και την πολιτική αρετή γενικότερα), θεωρείται σωστό το να λένε όλοι ότι είναι δίκαιοι, ακόμα κι αν δεν είναι. Η κοινή γνώμη αποδέχεται ότι ο καθένας είτε είναι δίκαιος είτε όχι πρέπει να υποστηρίζει ότι είναι ή να φαίνεται δίκαιος. Όποιος αποκλίνει από τη στάση αυτή, δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτός ως μέλος της κοινότητας. Φαίνεται εδραιωμένη η αντίληψη ότι η κοινωνική συνύπαρξη των ανθρώπων δεν συμφωνεί με την αδικία, η οποία απειλεί με διάσπαση τη συνοχή της κοινότητας, και ότι δεν υπάρχει άνθρωπος που τουλάχιστον δεν καταφάσκει στη δικαιοσύνη.

-Η άποψη του Πρωταγόρα για την καθολικότητα της πολιτικής αρετής συμπληρώνεται και στηρίζεται από δύο ακόμη αιτιολογήσεις, που αποδίδονται ως σχόλια της κοινής γνώμης:

α) «καί φασιν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους»: όλοι πρέπει να λένε ότι κατέχουν την πολιτική αρετή,
β) «ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.»: Είναι ανάγκη όλοι οι άνθρωποι να έχουν μερίδιο στην πολιτική αρετή και να συμμετέχουν στη δικαιοσύνη, ή έστω να αποδέχονται καταρχήν το δίκαιο, για να μπορούν να υπάρξουν κοινωνίες.

- Το «τεκμήριον» του Πρωταγόρα είναι μια υποδειγματική εφαρμογή των τεχνικών και των κανόνων της ρητορικής. Αποτελεί επίκληση στην εμπειρία και μάλιστα εμπειρία κοινή και αποδεκτή από όλους και γι' αυτό είναι τυπικό τεκμήριο. Επιπλέον, το σχήμα της αντίθεσης, που χρησιμοποιεί ο ρήτορας, για να δείξει τι ισχύει στον χώρο της τεχνικής γνώσης και τι στον χώρο της δικαιοσύνης, είναι ένα κλασικό, τυπικό στοιχείο ρητορικής που χρησιμοποιείται στους ρητορικούς λόγους. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί η αξιολόγηση του τεκμηρίου του Πρωταγόρα, καθώς παρουσιάζει τα εξής τρωτά σημεία του:

α) η αποδεικτέα θέση έχει αποφαντική διατύπωση («ἡγοῦνται ... μετέχειν»), ενώ στις δύο αιτιολογήσεις υπάρχει δεοντολογική διατύπωση («δεῖν φάναι - ἀναγκαῖον μετέχειν»), η οποία όμως δεν έχει αποδεικτική ισχύ. Δεν ευσταθεί ο συλλογισμός ότι «όλοι έχουν την πολιτική αρετή, επειδή όλοι πρέπει να λένε ότι είναι δίκαιοι και επειδή είναι αναγκαίο να έχουν όλοι μερίδιο σ' αυτή». Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι τι πραγματικά συμβαίνει και όχι τι πρέπει να συμβαίνει. Ο συλλογισμός θα ήταν λογικά ορθός, αν είχε ως συμπέρασμα τη φράση: «ἡγοῦνται πάντες ἄνθρωποι πάντα ἄνδρα δεῖν μετέχειν δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς ἀρετῆς».

- β) «ἐάντε ὄσιν ἐάντε μή»: η φράση έρχεται σε αντίφαση με την καθολικότητα της αρετής, που υποστηρίχτηκε στην αποδεικτέα θέση, καθώς εδώ δηλώνεται ότι υπάρχουν και άδικοι άνθρωποι.
- γ) ο συλλογισμός έχει περιορισμένη αποδεικτική αξία, γιατί ως προς τη μορφή είναι υποθετικός, στηρίζεται δηλαδή σε κρίσεις που ισχύουν υπό όρους και όχι απόλυτα.
- δ) οι προκείμενες δεν είναι λογικές κρίσεις, αλλά εμπειρικά παραδείγματα και χαρακτηρίζονται από υποκειμενισμό.

B2.

- Ο Πρωταγόρας όσον αφορά τη δικαιοσύνη (και την πολιτική αρετή γενικότερα), θεωρεί σωστό το να λένε όλοι ότι είναι δίκαιοι, ακόμα κι αν δεν είναι. Η κοινή γνώμη αποδέχεται ότι ο καθένας είτε είναι δίκαιος είτε όχι πρέπει να υποστηρίζει ότι είναι ή να φαίνεται δίκαιος. Όποιος αποκλίνει από τη στάση αυτή, δεν μπορεί να γίνεται αποδεκτός ως μέλος της κοινωνίας. Φαίνεται εδραιωμένη η αντίληψη ότι η κοινωνική συνύπαρξη των ανθρώπων δεν συμφωνεί με την αδικία, η οποία απειλεί με διάσπαση τη συνοχή της κοινωνίας, και ότι δεν υπάρχει άνθρωπος που τουλάχιστον δεν καταφάσκει στη δικαιοσύνη.

-Ειδικότερα, το σκεπτικό του Πρωταγόρα μπορεί να ερμηνευθεί και ως εξής:

α) ακόμα κι ένας άδικος είναι σε θέση να διακρίνει τη δίκαιη από την άδικη πράξη. Αυτό σημαίνει ότι έχει μέσα του κάποια στοιχεία δικαιοσύνης, που όμως δεν έχουν καλλιεργηθεί επαρκώς, ώστε να τον αποτρέψουν από τη διάπραξη της αδικίας. Άρα, δεν θα πει αλήθεια, αν ισχυριστεί ότι είναι άδικος.

β) το να ομολογεί κάποιος δημόσια την αλήθεια, ότι δηλαδή είναι άδικος, θεωρείται παραφροσύνη, διότι θα υποστεί ποινές και θα αμαυρωθεί η δημόσια εικόνα του.

-Κανένας λογικός άνθρωπος δεν θέλει να του συμβεί κάτι τέτοιο. Ο Πρωταγόρας φαίνεται να διεισδύει στη νοοτροπία των ανθρώπων και να παρατηρεί ότι δεν τους ενδιαφέρει το τι πρέπει ή είναι σωστό να κάνουν, αλλά το τι τους συμφέρει να κάνουν. Επίσης, δεν τους ενδιαφέρει η πραγματική τους εικόνα (το εΐναι), όσο η εικόνα που συνάδει με τα προβαλλόμενα κοινωνικά πρότυπα και το κοινώς αποδεκτό σύστημα αξιών (το φαίνεσθαι). Συνεπώς, η κοινωνική ηθική και το συμβατικό αίσθημα δικαίου αφορά (και πρέπει να αφορά) όλους τους ανθρώπους, διαφορετικά θέτουν τον εαυτό τους έξω από την κοινωνία και υφίστανται ό,τι συνεπάγεται αυτό.

-Σ' αυτό το σημείο ο Πρωταγόρας φαίνεται ότι δέχεται πως η πολιτική ιδιότητα, έστω και ως κατάφαση στην έννοια της δικαιοσύνης, είναι ειδοποιό γνώρισμα του ανθρώπου και απαραίτητη προϋπόθεση, για να είναι δεκτός στην πολιτική κοινωνία. Όταν και αυτό το ελάχιστο της κατάφασης στην έννοια του δικαίου λείπει από κάποιον, ο άνθρωπος αυτός δεν μπορεί να συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ανθρώπους, γιατί υστερεί και αποτελεί απειλή για τους ιδρυτικούς σκοπούς της πολιτικής κοινωνίας. Έτσι, σ' αυτό το σημείο προτείνεται αυτός να μη συγκαταλέγεται μεταξύ των ανθρώπων, δηλαδή να εξορίζεται και να του στερούνται τα πολιτικά του δικαιώματα. Από την άλλη, μπορεί να προστεθεί ότι στην 4^η ενότητα είχε προταθεί από τον Δία η θανατική ποινή («κτείνειν ώς νόσον πόλεως»). Ίσως η ποινή του Πρωταγόρα να φαίνεται ηπιότερη σε σχέση με αυτή που επιβάλλει ο Δίας' έχουν όμως και οι δύο τον ίδιο σκοπό: να οδηγήσουν τους ανθρώπους στην αρετή. Έτσι, προβάλλεται ο παιδευτικός ρόλος των νόμων. Αν, βέβαια, λάβουμε υπόψη μας τη σημασία που έχει η πόλη και η συμμετοχή του πολίτη στα κοινά την εποχή αυτή, καταλαβαίνουμε πως η ποινή που αναφέρει ο Πρωταγόρας είναι ισάξια ή και αυστηρότερη από αυτή που προτείνεται από τον Δία.

B3.

-Ο Σωκράτης, για να στηρίξει τις παραπάνω θέσεις ότι η πολιτική αρετή δεν διδάσκεται, διατυπώνει το ακόλουθο επιχείρημα στην αρχή του διαλόγου («Μάλιστα, ωραία τέχνη ... κάτι που διδάσκεται»). Στην Εκκλησία του Δήμου, όταν οι Αθηναίοι, οι οποίοι είναι σοφοί, συζητούν για θέματα που απαιτούν ιδιαίτερη τεχνογνωσία, θεωρούν σωστό να δέχονται τη γνώμη μόνο των ειδικών. Μάλιστα, αν κάποιος μη ειδικός επιχειρήσει να εκφράσει τη γνώμη του για τα θέματα αυτά, τον αποδοκιμάζουν και τον διώχνουν. Αντίθετα, όταν γίνεται λόγος για θέματα που αφορούν τη διοίκηση της πόλης, δέχονται τη συμβουλή οποιουδήποτε πολίτη ανεξαρτήτως επαγγέλματος, οικονομικής κατάστασης ή καταγωγής, γιατί πιστεύουν πως όλοι έχουν πολιτική αρετή χωρίς να την έχουν διδαχτεί από πουθενά. Άρα, οι Αθηναίοι πιστεύουν ότι η πολιτική αρετή δεν είναι κάτι που διδάσκεται

-Στη συνέχεια ο Πρωταγόρας στο απόσπασμα που λειτουργεί ως συμπέρασμα- επιμύθιο («Οὔτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὦν τῶν ὀλίγων συμβουλευῆ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς –εἰκότως ὡς ἐγὼ φημί– ὅταν δὲ εἰς συμβουλὴν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὦ Σώκρατες, τούτου αἰτία.») επαναλαμβάνει τη θέση που υποστήριξε ο Σωκράτης στην αρχή του διαλόγου (την οποία παραθέσαμε παραπάνω) και φαίνεται να τη δέχεται, αλλά να την ερμηνεύει με διαφορετικό τρόπο:

α) Το ότι όλοι οι Αθηναίοι έχουν την πολιτική αρετή, δεν σημαίνει ότι αυτή δεν διδάσκεται, όπως υποστήριξε ο Σωκράτης, αλλά ότι είναι αναγκαία η ύπαρξή της για την οργάνωση κοινωνιών,

β) Ο Πρωταγόρας δέχεται και αιτιολογεί την καθολικότητα και την αναγκαιότητα της πολιτικής αρετής, και σε αυτή τη βάση στηρίζει το διδακτό της αρετής.

γ) Τέλος, τα επιχειρήματα του Πρωταγόρα για το διδακτό της πολιτικής αρετής που συνάγονται από τον μύθο και τα κεφαλαιοποιεί στο παραπάνω επιμύθιο είναι τα εξής:

1) Οι τεχνικές γνώσεις δεν δόθηκαν σε όλους τους ανθρώπους και γι' αυτό ένας που κατέχει μία τέχνη, πχ. την αρχιτεκτονική ή την ιατρική, μπορεί να καλύψει πολλούς ιδιώτες. Έτσι αιτιολογείται γιατί οι Αθηναίοι επιτρέπουν μόνο σε ειδικούς να εκφέρουν γνώμη για ζητήματα τεχνικής ειδίκευσης.

2) Άποψη του Πρωταγόρα είναι ότι η πολιτική αρετή δόθηκε στον άνθρωπο σ' ένα μεταγενέστερο στάδιο και όχι από την αρχή της δημιουργίας του. Αυτές τις δύο αξίες τις διαθέτει ο άνθρωπος ως ηθικές καταβολές και προδιάθεση. Για να γίνουν όμως κτήμα του και να φτάσει στην πλήρη κατάκτηση της πολιτικής αρετής πρέπει να καταβάλει προσπάθεια και αγώνα. Ο άνθρωπος δεν γεννιέται, αλλά γίνεται κάτοχος της πολιτικής αρετής μέσα από μαθητεία σε αυτήν, δηλαδή με διδασχά και προσπάθεια. Σ' αυτό θα συντελέσουν οι φορείς αγωγής αλλά και οι νόμοι με τις ποινές και τις κυρώσεις τους («Ἐπὶ πάντας,»... «καὶ πάντες μετεχόντων»... κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.»). Την άποψη αυτή θα επιχειρήσει να αποδείξει στη συνέχεια του διαλόγου, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται.

B4.

α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Λάθος

B5.α

ἴωσιν: εισιτήριο

δεῖ: ένδεια

άνέχονται : έξη

είδωσιν: συνείδηση

B5.β

Στα Ηθικά Νικομάχεια ο Αριστοτέλης πραγματεύεται το θέμα της ηθικής αρετής.

Στο διαγώνισμα ζητήθηκε η μετατροπή του ευθύ σε πλάγιο λόγο.

Δημιουργικός θεωρείται ο ρόλος του σχολείου στην ηθικοπνευματική διαπαιδαγώγηση του νέου.

Γ1.

Γιατί, όταν τυχόν ο λόγος στερηθεί και τη φήμη του ομιλητή/ρήτορα και τη φωνή και τις αλλαγές που υπάρχουν στη ρητορική τέχνη, ακόμα όμως όταν ο λόγος χάσει την επικαιρότητα και τη μελέτη τη σχετική με την πράξη και δεν υπάρχει τίποτα που να τον ενισχύει και να τον βοηθάει να πείσει, αλλά μένει γυμνός και έρημος από όλα όσα έχουν ειπωθεί προηγουμένως, και κάποιος τον διαβάξει χωρίς αποτέλεσμα και χωρίς να δείχνει κανένα συναίσθημα, αλλά σαν να απαριθμούσε, εύλογα, νομίζω, φαίνεται ότι είναι ασήμαντος σ' αυτούς που τον ακούν/στους ακροατές. Αυτά ακριβώς θα μπορούσαν να βλάψουν περισσότερο τον λόγο που παρουσιάζεται τώρα και θα τον έκαναν να φανεί λιγότερο πειστικός.

Γ2 α.

άναγινώσκη: ανάγνωθι

άπαριθμῶν: απαριθμοῖεν

τοῖς ἀκούουσιν: ἀκούσεσθαι

μάλιστ': μάλα

φαίνεσθαι: φανῆτε

Γ2β.

Τοῦ μέν προειρημένου ἅπαντος ἔρημοι γένωνται.

Γ3α.

τῶν μεταβολῶν: αντικείμενο στο ρήμα ἀποστερηθῆ

τῶν προειρημένων: επιθετική μετοχή, γενική αντικειμενική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός στις λέξεις ἔρημος και γυμνός

γυμνός: κατηγορούμενο εννοούμενου υποκειμένου (ὁ λόγος) μέσω του συνδετικού ρήματος γένηται

εἰκότως: επιρρηματικός προσδιορισμός με μορφή απλού επιρρήματος, δηλώνει τρόπο

τοῖς ἀκούουσιν: επιθετική μετοχή ως δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου από το ρήμα δοκεῖ

Γ3β.

Η πρόταση Ἄπερ και τὸν [...] ἐπιδεικνύμενον μάλιστ' ἂν βλάψει είναι κύρια πρόταση κρίσεως καταφατική. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία Ἄπερ, η οποία μετά από ισχυρό σημείο στίξης ισοδυναμεί με δεικτική αντωνυμία και εισάγει κύριες προτάσεις ελλείψει άλλης κύριας. Εκφέρεται με δυνητική ευκτική γιατί δηλώνει το δυνατό στο παρόν-μέλλον.

ἄπερ: υποκείμενο του ρήματος ἂν βλάψει (αττική σύνταξη)

τὸν ἐπιδεικνύμενον: επιθετική μετοχή, αντικείμενο στο ρήμα ἂν βλάψει

φανλότερον: κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο του απαρεμφάτου

φαίνεσθαι: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο του ρήματός (ἄν) ποιήσειεν, ετεροπροσωπία

